

Р Е Ц Е Н З И Я

на проф. д-р Пламен Митев

по конкурса за „професор” по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението (Методика на обучението по история), обявен в ДВ бр. 35 от 12.04. 2013 г.

В обявения за нуждите на Исторически факултет конкурс за „професор“ по професионално направление 1. 3. Педагогика на обучението единственият кандидат доц. д-р Красимира Лазарова Табакова участва с 1 монография, 1 лекционен курс (под печат в Университетско издателство) и 14 студии и статии (две, от които са под печат). Процедурните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение са спазени. Кандидатът отговаря и на всички предвидени допълнителни изисквания в Правилника на Софийския университет за заемане на съответната академична длъжност.

Университетската кариера на доц. Красимира Табакова в Исторически факултет на Софийския университет започва през 1983 г. Първоначално научните ѝ интереси са свързани с теми от новата българска и балканска история (история на българската социалдемократия, националния въпрос в началото на ХХ в. и др.), но от 1990 г. тя насочва изцяло усилията си към проблемите на историческото образование и след подготовката на първия си хабилитационен труд е избрана през 2006 г. за доцент към катедрата по Архивистика и помощни исторически дисциплини. Дългогодишните ѝ изследователски дирения в областта на методиката на обучението по история намират синтезиран израз в двата основни труда, с които доц. Табакова участва в конкурса за „професор”: „Учебникът по история – дидактически аспекти” и „Методика на обучението по история – курс лекции”.

Монографичното изследване „Учебникът по история – дидактически аспекти“, отпечатано в Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ през 2013 г., е в обем от 335 стр. и представлява модерно написано, аналитично проучване на важни проблеми, засягащи учебниците като основно (все още) дидактическо средство в обучението по история у нас. Трудът е структуриран в увод, три глави, заключение,

подробна библиография и 17 приложения. В отделните параграфи на основното изложение доц. Табакова е съумяла да изложи един съвременен прочит на най-същностните теоретични въпроси и дидактически компоненти, засягащи родната учебникарска книжнина. С вещина са анализирани нормативните документи, регламентиращи издаването на учебници в България, както и различните функции, които педагогическите текстове могат да изпълняват в българското училище. Специално внимание е отделено на взаимовръзката „ДОИ-учебна програма-учебник”, на дидактическите функции на изворите, на понятията и изображенията в обучението по история.

Сред безспорните приноси на доц. Табакова ще открия общата оценка за постигнатото и все още нерешеното в опитите за „правене” на нов тип учебници по история у нас. Ценни в това отношение са коректните, професионално аргументирани сравнения между действащите понастоящем учебници по история в отделните класове. През годините на т.нар. ни преход общественото мнение в България многократно е демонстрирало особена чувствителност към учебниците по история. Автори, издателства, а и самото Министерство на образованието, са ставали и продължават да стават обект на критики и нападки – кога основателни, кога породени единствено от политическото злободневие, което ни заобикаля и което подлага на непрекъснати изпитания крехката ни демокрация. Най-често атаките срещу учебниците по история са насочени към конкретни текстове и понятия или към липсата/преекспонирането на определени събития и личности. За жалост, при нито една подобна ситуация до истински разговор/дебат за състоянието и бъдещето на българските учебници по история не се стигна. Дългогодишната практическа работа със студентите в базовите училища на Софийския университет, както и активният контакт с учителите по история от цялата страна е позволил на доц. Табакова да получи точна и пълна информация за „добрите” и „слабите” страни на действащите учебници по история. Направените пък допълнителни проучвания и анализи, отразяващи тяхното практическо използване, са послужили за извеждане на най-важните дидактически компоненти, от които зависи качеството на използваните учебници. При това, авторката не само очертава реалното състояние на учебникарската литература по история у нас, но предлага и конкретни насоки за нейното подобряване и съобразяване с най-новите европейски тенденции и практики.

Показателни в това отношение са например страниците, посветени на различните видове илюстрации, на историческите карти, на езика на картографските знаци, на табличните материали и на условно-графичните изображения. Все в същата посока трябва да се оценят и включените в третата глава на монографията текстове, в които в сравнителен план се анализират представите, които се формират чрез учебниците по история (български, испански, мексикански), по знакови за родната и световната история събития или теми като откриването на Америка, величието и упадък на Испания, реформацията и контрареформацията, преходът от тоталитарни към демократични общества и др.

Вторият значим труд, с който доц. Красимира Табакова участва в конкурса за професор по професионално направление 1. 3. Педагогика на обучението (Методика на обучението по история) е „Методика на обучението по история. Курс лекции.” Лекционният курс е в обем от 321 стр. и е предназначен за студентите на Исторически факултет, които избират да получат учителска правоспособност. Решението на доц. Табакова да подготви и публикува подобен университетски учебник е похвално, тъй като липсата на съвременни помагала за подготовката на студентите по основните изучавани дисциплини е един от най-болните и хронични проблеми на обучението в ИФ. Разработените 17 теми, обособени в два големи дяла (теоретични основи и технологични аспекти на обучението по история) обхващат най-важните методически знания, които всеки бъдещ учител по история трябва да усвои. Авторката е съумяла да очертае по достъпен и увлекателен за студентите начин основните функции на историческото образование. Специално внимание е отделено на целите и задачите, които се поставят с изучаването на Историята в българското училище. Изяснено е значението на държавните образователни изисквания, на учебниците и на основните понятия в обучението по история. Подробно и в съответствие с най-новите научни изследвания в областта на методиката, студентите имат възможност да се запознаят с класно-урочните и извънкласните форми на обучение. Като самостоятелни акценти се открояват текстовете за източниците и изображенията, които се използват при обучението по история, за интерактивните методи и принципите на оценяване, за ролята на устната история и за техниките на интервюто. Полезна за студентите е и включената подробна библиография, която ще им позволи да допълнят чрез самостоятелна подготовка нужната им методическа информация. Курсът има безспорно

приложно-практическо значение и убеден съм, че ще изиграе важна роля за осъществяване на една от най-важните образователни мисии на ИФ – подготовката на висококвалифицирани кадри в областта на историята за нуждите на средното образование в България.

Научните интереси на доц. д-р Красимира Табакова обхващат широк тематичен диапазон – от проблемите на историческото образование в България до различни спорни или недоизяснени въпроси от новата и съвременната ни история. Само през последните седем години тя публикува свои изследвания, посветени на Болградската гимназия, на политиката на Второто стамболовистко правителство по националния въпрос, на управлението на Александър Стамболийски. Сред приносните ѝ проучвания заслужават да се споменат статиите за възрожденския даскал Сава Радулов, за пазарджишкия дипломат Илия Бояджиев, за отношението на широките социалисти към Независимостта на България. Във всички тези разработки авторката демонстрира зрелостта си на учен като предлага нови подходи при тълкуването на вече известни факти, включва в обръщение неизвестни досега документални податки, предлага обосновани обобщения и оценки, търси критичното преосмисляне на наложени стереотипи при тълкуването на отделните събития и личности. Творческият подход на доц. Табакова проличава и при изясняването на различните предизвикателства, пред които се изправя съвременното историческо образование в България, намерили място в други четири нейни статии, отпечатани в авторитетни научни издания у нас и в чужбина.

Доц. д-р Красимира Табакова не е само специалист със собствен и ярък изследователски почерк в областта на методиката на обучението по история. Тя отдавна е получила и признанието на колегията като авторитетен, ерудиран и модерно мислещ преподавател. Работата ѝ със студентите, специализантите и базовите учители на Факултета е впечатляваща. Под нейно ръководство успешно функционират две магистърски програми („Гражданско образование чрез обучението по история” и „Образованието по история в училище”), а в качеството си на зам. декан на ИФ (два мандата) има безспорни заслуги и за осигуряване на високо качество на учебния процес и за обновяването на учебната документация на отделните специалности. Участва активно в различни експертни комисии към МОН, в национални и международни изследователски проекти. Член е на Съюза на учените в България, на Мексиканската

асоциация на изследователите по история на образованието и на редколегията на Известията на РИМ-Пазарджик. Съавтор е на спечелили широка популярност учебни помагала за нуждите на средното образование, между които „Тестови задачи по история и цивилизация за 7 клас” (претърпяло две издания), „Шанс за успех. Помагало за кандидат-студенти” и др. Признание за професионализма на доц. Табакова е включването и в Националната комисия за провеждане на олимпиадата по История и цивилизация във всичките ѝ шест досегашни издания. Нейна заслуга са и ежегодно провежданите в Исторически факултет през последните 7 години семинари с учители по история от София и в други градове от страната.

Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на Уважаемото научно жури да подкрепи избирането на доц. д-р Красимира Лазарова Табакова за „професор”.

проф. д-р Пламен Митев

София, 30. 07. 20132 г.